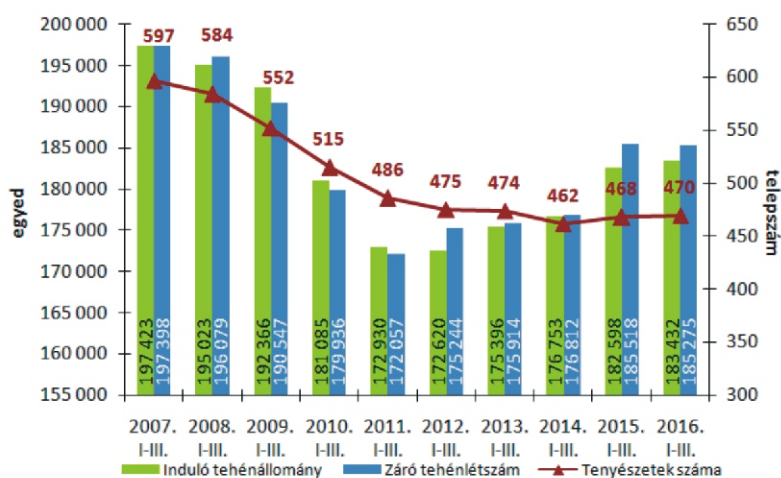
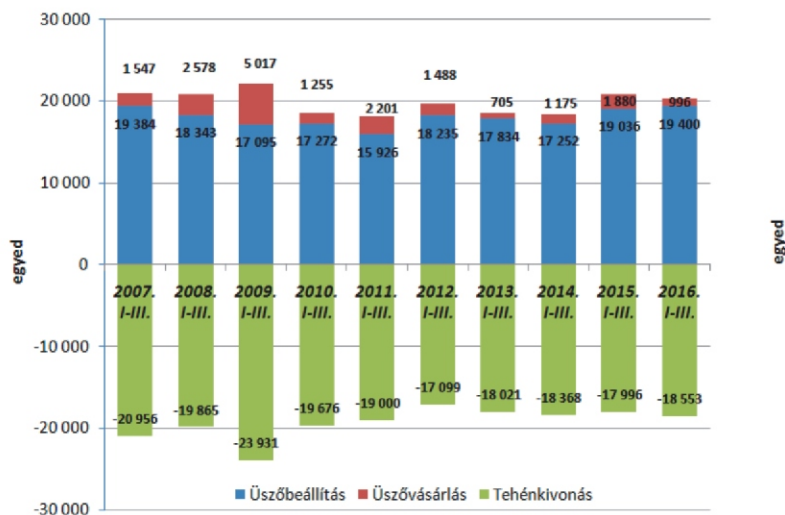

A TEJÁGAZAT ÖKONÓMIÁJA

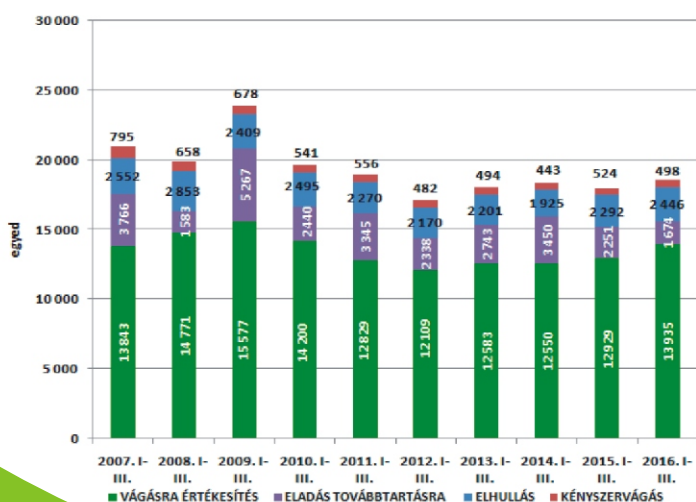
1. ábra: Az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetek száma, induló és záró tehénlétszáma (db, 2007-2016. I-III. hó)

2. ábra: Az üszőbevétel és tehénkivonás alakulása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-III. hó)

3. ábra: A tehénkivonás megoszlása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-III. hó)

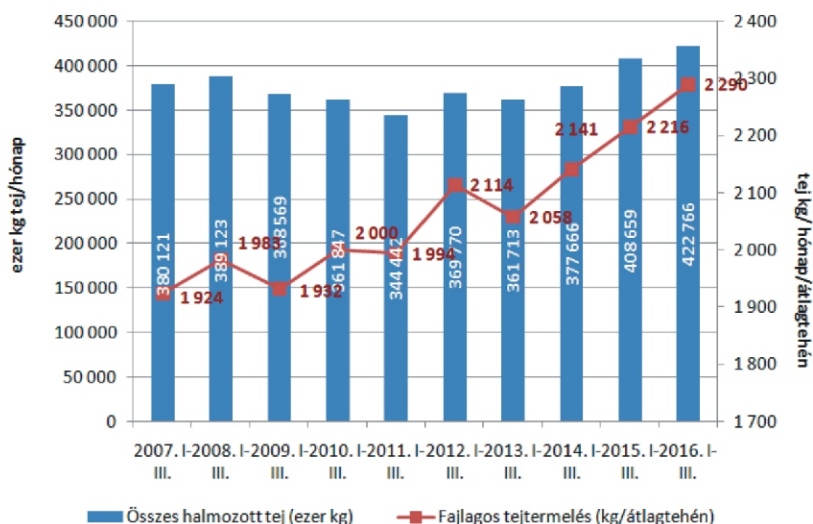

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek száma 470 volt 2016 márciusában, eggyel kevesebb, mint a megelőző hónapban és kettővel több az elmúlt év márciusához képest. 2016. március végén gyakorlatilag ugyanannyi termelésellenőrzött tehenet tartottak, mint 1 évvel korábban (-243; -0,1%), az állomány létszáma gyakorlatilag stagnált. Az „A” módszerrel ellenőrzött tehenészetek száma az elmúlt 9 év alatt 21,3%-kal (-127) kisebbedett, de 2007 márciusa óta a záró tehénlétszám ennél kisebb mértékben, 12.123 egyeddel (-6,1%) csökkent, így a telepenkénti átlagos tehénlétszám 331-ről 394-re nőtt.

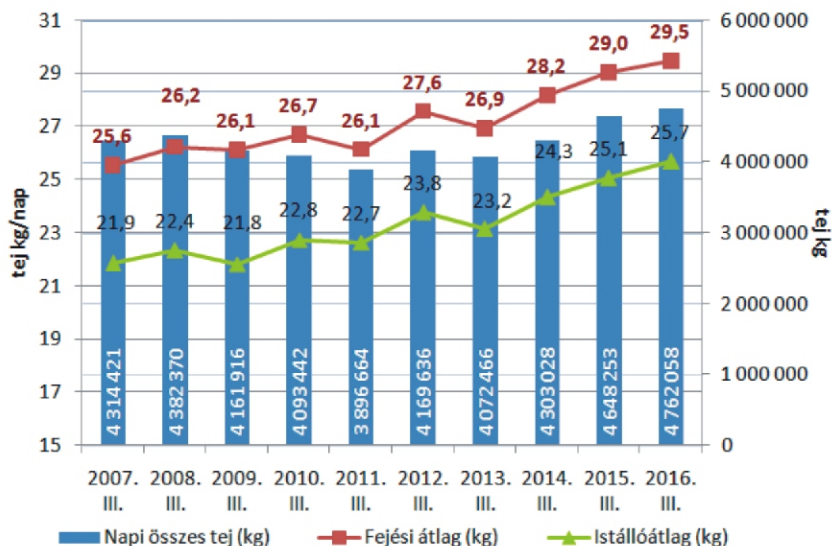
Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek januári 1-jei induló tehénlétszáma 2015-ről 2016-ra - egy év alatt - gyakorlatilag nem változott (+834 tehén; +0,5%), ugyanakkor az év első három hónapja alatt a termelésellenőrzésbe bevont tehenek száma valamelyest bővült (+1.843 egyed; +1,0%), bár februárban enyhe állomány-csökkenést tapasztaltunk. Ennek elsődleges oka, hogy noha 2015 első három hónapjához képest 557 tehénnel (-3,1%) több tehenet vontak ki, ugyanakkor - a tehénkivonásoknál a bázisidőszakban már eleve nagyobb - üszőbeállítások száma valamelyest tovább nőtt (+364; +1,9%). Bár az üszővásárlások száma (-884, -47,0%) is jelentősen visszaesett, de ennek súlya az utánpótlásban nem meghatározó, így összességében az állománypótlás érezhetően felülmúlta a tehénkivonások nagyságát.

2016 első három hónapjában az állományból kivont tehenek 75,1%-át vágásra értékesítették, ami az elmúlt évtized legmagasabb aránya! A selejtezett tehenek száma 13.935 volt. Ezen felül a tehénkivonások 2,7%-áért a kényszervágás (498 egyed), 13,2%-áért (2.446 egyed) pedig az elhullás volt felelős, amelyek átlagos értékeknek tekinthetők. Ugyanakkor a továbbtartásra értékesített állatok aránya nagyon kicsi, mindösszesen 9,0% (1.674 egyed) volt (!), ami egyértelműen jelzi, hogy a tejpiaci válság tovább mélyült. 2016 első három hónapjában az induló tehénállomány 7,6%-át selejtezték, 0,3%-át kényszervágták, 1,3%-uk elhullott, 0,9%-át pedig továbbtartásra értékesítették, így összesen a tehenek 10,1%-át vonták ki a termelésből, ami a korábbi évek átlagának felel meg.

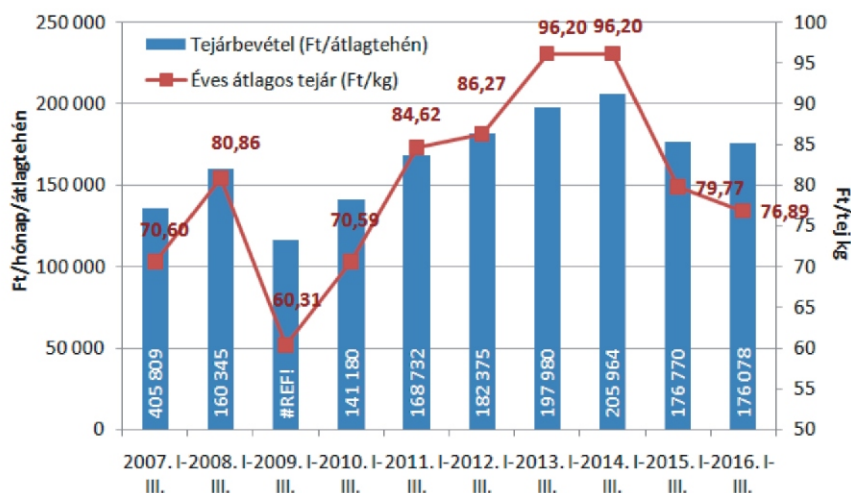
4. ábra: Összes halmozott és fajlagos tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-III. hó)

5. ábra: Fejési és istállóátlag, valamint a napi összes tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2016. III. hó)

6. ábra: Tejárbevétel és az éves átlagos tejár az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2016. I-III. hó)

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tehenek összes halmozott éves tejtermelése ez év első három hónapjában megközelítette a 423 ezer kg-ot, aminek - a tehenlétszám stagnálása mellett - szinte kizárólagos oka a fajlagos tejtermelés 2.290 kg-ra történő emelkedése volt. 2015 hasonló időszakához képest a fajlagos tejtermelés +74 kg-mal (+3,3%), az összes halmozott tejtermelés pedig 14,1 ezer kg-mal (+3,5%) emelkedett, ami az elmúlt 10 év legmagasabb tejtermelési szintjének felel meg. 2007 és 2016 márciusa között a fajlagos tejtermelés növekedése 19,0%-os volt (+366 kg) (!), míg az összes halmozott tejtermelés 42,6 ezer kg-mal (+11,2%) nőtt.

A nagyobb összes halmozott tejtermelés természetesen megmutatkozik a magasabb napi összes tejben is, ami megközelítette a 4,8 millió kg-ot idén márciusban. Az előző év hasonló időszakához képest ez 113,8 ezer kg-mal több tejet jelent (+2,4%), és az elmúlt évtized legnagyobb március havi termelési szintjét jelentette. Emellett 2007 óta 2016 márciusában volt mind a fejési átlag (29,5 kg), mind az istállóátlag (25,7 kg) a legnagyobb. A két mutató 9 év alatt 3,91, ill. 3,84 kg-mal lett több (+15,3%, ill. +17,6%), és egy év alatt is 0,43, ill. 0,64 kg-mal emelkedett (+1,5%, ill. +2,6%).

A tehenenkénti tejárbevétel 2016 első három havában 176 ezer Ft volt átlagosan, kevesebb mint az egy évvel korábbi hasonló időszak bevétele (-0,4%). Ennek oka, hogy bár a fajlagos tejtermelés érezhetően nőtt (+3,3%), a hazai tejár még tovább csökkent (-3,6%). Ráadásul a nyerstej kiviteli ára még drasztikusabban, egy év alatt több mint 10%-kal esett és már 13%-kal marad el a belpiaci ártól. A magyar termelői tejárak mozgása követi a globális és az uniós süllyedő árakat, és a hazai tejpiaci helyzetet csak súlyosbítja az egyes EU tagországo kból (Dánia, Írország, Hollandia, Lengyelország) érkező jelentős tejtermék importnyomás. Ennek enyhülése szintén nem valószínű, mivel az uniós termelési kvóta eltörlése után ezen országok deklarált célja a saját tejtermelésük felfuttatása és az európai piacnyerés. Az ágazat likviditásának megsegítésére a kormányzat egy több elemből álló, 11 milliárd Ft-os támogatási intézkedéscsomagot fogadott el március elején, de a termelők gazdasági helyzetének stabilizálásához a tejárak javulására - és ennek eléréséhez nagy valószínűséggel további kormányzati intézkedésekre - mindenképpen szükség lesz.

Dr. Ózsvári László PhD, MBA

tanszékvezető egyetemi docens
SZIE ÁOTK, Állat-egészségügyi Igazgatástani és Agrárgazdaságtani Tanszék